

طرح اصلاح ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران

مرحله اول

مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۸۷/۱۱/۳۰

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۸۷/۱۲/۱۴

ماده واحده - ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۲۲ و تبصره اصلاحی آن مصوب ۱۳۶۵/۹/۲۵ به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:

ماده ۵- بررسی و تصویب طرح‌های تفصیلی شهری و تغییرات آنها در هر استان به وسیله کمیسیونی به ریاست استاندار (و در غیاب وی معاون عمرانی استانداری) و با عضویت شهردار و رئیس شورای اسلامی شهر ذی‌ربط و نمایندگان وزارت مسکن و شهرسازی، وزارت جهاد کشاورزی و سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و صنایع دستی و نماینده سازمان نظام مهندسی استان (با تخصص معماری یا شهرسازی) انجام می‌شود. آن قسمت از نقشه‌های تفصیلی که دارای بار مالی مستقیم جدید برای شهرداری باشد پس از تصویب شورای اسلامی آن شهر برای شهرداری لازم‌الاجراء است.

تغییرات نقشه‌های تفصیلی اگر بر اساس طرح جامع شهری مؤثر باشد باید به تأیید مرجع تصویب کننده طرح جامع (شورای عالی شهرسازی و معماری ایران یا مرجع تعیین شده از طرف شورای عالی) برسد.

تبصره ۱- بررسی‌های فنی این کمیسیون برعهده کارگروه (کمیته) فنی کمیسیون متشکل از نمایندگان کمیسیون و مشاور طرح تفصیلی شهر می‌باشد.

تبصره ۲- دبیرخانه کمیسیون در سازمان مسکن و شهرسازی استان می‌باشد.

تبصره ۳- در مورد شهر تهران معاونین ذی‌ربط وزراء مسکن و شهرسازی، کشور، نیرو، جهاد کشاورزی و معاونین رؤسای سازمانهای حفاظت محیط زیست و میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و شهردار تهران (رئیس کمیسیون) و رئیس شورای اسلامی شهر تهران، اعضاء کمیسیون می‌باشند.

محل دبیرخانه این کمیسیون در شهرداری تهران خواهد بود. جلسات کمیسیون

با حضور اکثریت اعضاء رسمیت یافته و تصمیمات کمیسیون حداقل با پنج رأی موافق معتبر است.

تبصره ۴- در صورت فقدان شورای اسلامی شهر در تهران، نماینده وزیر کشور و در سایر شهرها نماینده معرفی شده از سوی استاندار به جای رئیس شورای اسلامی شهر در کمیسیون ذی ربط شرکت خواهد نمود.

الف - نظرات مخالف

- از آنجا که بر اساس اصل ۱۰۰ قانون اساسی، شوراها تنها وظیفه نظارتی دارند، عضویت نماینده شورای شهر و داشتن حق رأی در کمیسیون مذکور در این مصوبه، دخالت در تصمیم‌گیریهای اجرایی و فراتر از آنچه قانون اساسی برای شوراها در نظر گرفته است، می‌باشد. لذا این مصوبه، از این جهت، مغایر با اصل ۱۰۰ قانون اساسی است. - با توجه به اینکه سازمان نظام مهندسی، نهادی غیردولتی است، عضویت نماینده سازمان مزبور در کمیسیون موضوع این مصوبه و اعطای حق رأی به وی، مستلزم مداخله در امور اجرایی است که وفق اصل ۶۰ قانون اساسی به عهده رئیس‌جمهور و وزراء نهاده شده است. بر این اساس، این مصوبه از این جهت نیز مغایر با اصل ۶۰ قانون اساسی است. - از آنجا که این مصوبه مجلس به صورت طرح قانونی ارائه شده است و اجرای آن، موجبات افزایش هزینه شهرداریها - که قطعاً جزء هزینه‌های عمومی است - را فراهم می‌آورد، و از سوی دیگر، طریق جبران یا تأمین هزینه‌های جدید در این مصوبه توسط نمایندگان مشخص نشده است، اطلاق این ماده مغایر با اصل ۷۵ قانون اساسی می‌باشد.

ب - نظر موافق

- وجود طرح تفصیلی برای شهرها، یکی از ضروریات زندگی اجتماعی امروز جوامع است که باید توسط مجموعه متخصصی که در زمینه‌های شهرسازی و معماری، آثار اسلامی، نوع و کیفیت زندگی اسلامی آشنایی دارند، تهیه گردد تا در طراحی آن، جوانب مختلف قضیه در نظر گرفته شده باشد. لذا حضور رئیس شورای شهر، شهردار و نماینده نظام مهندسی در این کمیسیون، به واسطه احاطه‌ای که بر مسائل شهری دارند، الزامی به نظر می‌رسد. ضمن آنکه حضور رئیس شورای شهر در این کمیسیون، دقیقاً منطبق با وظایف نظارتی در نظر گرفته شده در اصل ۱۰۰ قانون اساسی برای شوراها و عین نظارت است.

ج - تصمیم شورا

- ۱- عضویت رئیس شورای شهر در کمیسیون مذکور در ماده (۵)، با ۱۰ رأی موافق، مغایر با اصل ۱۰۰ قانون اساسی شناخته شد.
- ۲- عضویت نماینده سازمان مهندسی در کمیسیون مذکور در ماده (۵)، با ۱۰ رأی موافق، مغایر با اصل ۶۰ قانون اساسی شناخته شد.
- ۳- ماده (۵)، از آنجا که بار مالی جدیدی را بر شهرداریها تحمیل می‌کند، به اتفاق آرای اعضاء، مغایر با اصل ۷۵ قانون اساسی شناخته شد.
- ۴- در تبصره (۳)، عضویت رئیس شورای شهر در کمیسیون مربوط به شهر تهران، به اتفاق آرای اعضاء، مغایر با اصل ۱۰۰ قانون اساسی شناخته شد.
- ۵- تبصره (۴)، مبنیاً بر ایرادهای وارد بر ماده (۵) و تبصره (۳)، به اتفاق آرای اعضاء، واجد ایراد شناخته شد.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان^(۱)

در ماده (۵) عضویت رئیس شورای اسلامی شهر در کمیسیون مذکور با حق رأی و نیز تصویب نقشه‌های تفصیلی توسط شورای شهر، مغایر اصل ۱۰۰ قانون اساسی شناخته شد.

عضویت نماینده سازمان مهندسی استان با حق رأی در کمیسیون مذکور، مغایر اصل ۶۰ قانون اساسی است.

در تبصره (۳) نیز عضویت رئیس شورای اسلامی شهر با حق رأی، مغایر اصل ۱۰۰ قانون اساسی می‌باشد.

تبصره (۴) مبنیاً بر اشکالات فوق باید اصلاح شود.

ایجاد بار مالی مستقیم جدید برای شهرداری در ماده (۵)، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی شناخته شد.

مرحله دوم

مصوبه اصلاحی مجلس شورای اسلامی: ۱۳۸۸/۱/۲۳

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۸۸/۲/۲

ماده واحده - ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران

۱. مندرج در نامه شماره ۸۷/۳۰/۳۱۵۹۶ مورخ ۸۷/۱۲/۱۷ شورای نگهبان، خطاب به رئیس مجلس شورای اسلامی.

مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۲۲ و تبصره اصلاحی آن مصوب ۱۳۶۵/۹/۲۵ به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:

ماده ۵- بررسی و تصویب طرح‌های تفصیلی شهری و تغییرات آنها در هر استان به وسیله کمیسیونی به ریاست استاندار (و در غیاب وی معاون عمرانی استانداری) و با عضویت شهردار و نمایندگان وزارت مسکن و شهرسازی، وزارت جهاد کشاورزی و سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و صنایع دستی و همچنین رئیس شورای اسلامی شهر ذی‌ربط و نماینده سازمان نظام مهندسی استان (با تخصص معماری یا شهرسازی) بدون حق رأی انجام می‌شود.

...

تبصره ۳- در مورد شهر تهران معاونین ذی‌ربط وزراء مسکن و شهرسازی، کشور، نیرو، جهاد کشاورزی و معاونین رؤسای سازمانهای حفاظت محیط زیست و میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و شهردار تهران (رئیس کمیسیون) و همچنین رئیس شورای اسلامی شهر تهران بدون حق رأی، اعضاء کمیسیون می‌باشند.

محل دبیرخانه این کمیسیون در شهرداری تهران خواهد بود. جلسات کمیسیون با حضور اکثریت اعضاء رسمیت یافته و تصمیمات کمیسیون حداقل با چهار رأی موافق معتبر است.

...

نظریه نهایی شورای نگهبان^(۱)

مصوبه مزبور، باتوجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

۱. مندرج در نامه شماره ۸۸۳۰/۳۲۱۸۲ مورخ ۱۳۸۸/۲/۲ شورای نگهبان، خطاب به رئیس مجلس شورای اسلامی.